

Довгань О. О. – аспірант кафедри конституційного права та прав людини Національної академії внутрішніх справ, м. Київ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8121-7978>

Міжнародно-правове регулювання права на свободу вираження поглядів у професійній діяльності журналістів

Метою статті є вивчення міжнародно-правових актів, які регулюють професійну діяльність журналістів, свободу вираження поглядів, визначення пріоритетних напрямів міжнародного регулювання професійної діяльності журналістів та інших медіаучасників. **Методологія.** Під час дослідження було використано загальнонаукові та спеціально-наукові методи, які обрано відповідно до мети й завдання, об'єкта і предмета вивчення. Методологічною основою статті є загальнонаукові методи (історичний, синтез, аналіз), діалектичний метод наукового пізнання правових явищ, формально-юридичний, прогностичний, порівняльно-правовий та метод системного аналізу, метод правової семіотики, моделювання тощо (спеціальні методи). **Наукова новизна** публікації полягає в тому, що нині поширеною стає тенденція обмеження свободи слова, перешкоджання вільному пересуванню журналістів, заборона на доступ до інформації. Тому значною стає кількість пропозицій стосовно вдосконалення професійної діяльності журналістів у контексті висвітлення інформації, що становить суспільний інтерес, а також некоректно закріплених на законодавчому рівні норм, які обмежують професійну діяльність журналіста й інших медіаучасників. **Висновки.** На підставі аналізу міжнародно-правових актів виокремлено найголовніші напрями міжнародного регулювання професійної діяльності журналістів, серед яких: захист і сприяння розслідувальній журналістиці; захист журналістики та безпека журналістів й інших медіаучасників; захист журналістів в умовах конфліктів і тиску.

Ключові слова: міжнародне регулювання; професійна діяльність; журналіст; свобода слова; вільне вираження думки.

Вступ

Для забезпечення стрімкого розвитку громадянського суспільства Україна докладає значних зусиль. Проте є низка чинників, які стоять на заваді такому розвитку. Глобальна криза ХХІ століття – недотримання міжнародного законодавства, яке регламентує вільне вираження думки та свободу слова. І це лише одна з перешкод, які слід подолати українському суспільству на шляху до міжнародного визнання. Тому Верховна Рада України має вжити всіх необхідних заходів, що спрямовані на детальніше міжнародне врегулювання професійної діяльності журналістів.

Мета і завдання дослідження

Мета і завдання статті – окреслити та проаналізувати масив міжнародно-правових актів, які регулюють професійну діяльність журналістів, а також встановити пріоритетні напрями міжнародного регулювання професійної діяльності журналістів та інших медіаучасників.

Виклад основного матеріалу

Декларації та рекомендації Комітету міністрів Ради Європи, резолюції Парламентської асамблеї Ради Європи відіграють важливу роль у міжнародному регулюванні суспільних відносин у сфері професійної діяльності журналістів, що позитивно позначається на такій діяльності.

Основоположним принципом у цьому аспекті є ст. 19 Загальної декларації прав людини, яка проголошує, що кожна людина має право на свободу переконань і вільне їх виявлення; це право передбачає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань і свободу шукати, одержувати й поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами й незалежно від державних кордонів ("Zahalna deklaratsiia", 1948).

У ст. 10 ратифікованої Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зазначено, що кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати й передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками та відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, охорони здоров'я, моралі, захисту репутації чи прав інших осіб, запобігання розголошенню конфіденційної інформації або підтримання авторитету й безсторонності суду. Зазначені вище положення дають змогу проаналізувати вектор розвитку міжнародного

регулювання професійної діяльності журналіста, який рухається в позитивному напрямі ("Konventsia pro zakhyt prav", 1950).

Парламентська асамблея Ради Європи в Резолюції № 1239 «Свобода вираження поглядів та переконань і функціонування парламентської демократії в Україні», ухваленій 25 січня 2001 року, звертається до відповідних органів влади України, які мають вжити заходів з удосконалення загальної структури, у межах якої функціонують засоби масової інформації, і з подальшою метою створення підґрунтя для стабільної та незворотної демократизації в галузі засобів масової інформації. Проте найголовніше – викоренити неодноразові вияви нападів і вбивств журналістів в Україні та постійні зловживання владою з боку компетентних органів влади стосовно свободи вираження поглядів і переконань ("Rezoliutsia Parlamentskoi Asamblei", 2001).

Задля виявлення схожих недоліків Парламентська асамблея Ради Європи в Резолюції № 1636 (2008) «Показники демократії в медіа» пропонує систематично проводити об'єктивний і порівняльний аналіз ситуації в медіа у своїх країнах з метою виявлення недоліків у національному законодавстві та медіаполітиці за такими принципами:

1) право на свободу вираження поглядів та інформації через ЗМІ має бути правомірно гарантоване національним законодавством, і це право необхідно застосовувати на практиці. Значна кількість судових справ у зв'язку із цим правом є показником проблем у застосуванні національного медійного законодавства та має зумовити перегляд медійного законодавства чи практики його застосування;

2) державні службовці не повинні мати більшого імунітету й захисту від критики, ніж громадяни, наприклад, через кримінальне право, яке передбачає серйозну відповідальність за це. За критичні висловлювання журналістів не можна позбавляти свободи чи закривати ЗМІ;

3) норми кримінального права проти підбурювання до ненависті чи спрямовані на захист публічного порядку або національної безпеки мають враховувати потребу дотримання права на свободу вираження поглядів. Заходи щодо відповідальності повинні застосовувати з огляду на вимоги необхідності та пропорційності. Якщо на підставі частоти й інтенсивності застосовуваних санкцій можна дійти висновку про політичний характер застосування права, медійне законодавство та практику його застосування необхідно змінювати;

4) держава не повинна висувати перед журналістами невинновдані вимоги задля отримання ними роботи за спеціальністю;

5) політичні партії та кандидати повинні мати достатній і рівний доступ до ЗМІ. Під час

передвиборних кампаній такий доступ до ЗМІ має бути полегшеним;

6) іноземним журналістам не повинні відмовляти у видачі в'їзної чи робочої візи через їхні потенційно критичні репортажі;

7) ЗМІ повинні мати свободу самостійно обирати мову, якою вони працюватимуть;

8) слід поважати конфіденційність журналістських джерел інформації;

9) надання ексклюзивних прав на репортажі із заходів, що викликають найвищий інтерес у громадськості, не можуть порушувати право громадян на свободу інформації;

10) закони про особисту й державну таємницю не повинні надмірно обмежувати отримання інформації;

11) журналісти повинні мати відповідні трудові угоди з належним рівнем соціального захисту, щоб їхні неупередженість і незалежність не наражалися на загрозу підкупу;

12) журналістів не слід обмежувати в утворенні професійних об'єднань, зокрема профспілок, для колективного захисту інтересів;

13) редакції ЗМІ мають бути незалежними від своїх власників, наприклад, через укладання з ними відповідних редакційних угод, задля гарантій невторчання медіавласників у щоденну роботу редакційних колективів або дискредитування неупередженої роботи журналістів;

14) журналісти мають бути захищеними від фізичних погроз чи нападів через професійну діяльність. Журналістам, що наражаються на небезпеку, має бути забезпечено захист поліції. Прокурори й суди повинні належно та вчасно розглядати справи про погрози журналістам або вчинені на них напади;

15) органи нагляду за діяльністю мовників мають працювати неупереджено й ефективно, наприклад, видаючи ліцензії. Друковані й інтернет ЗМІ не повинні проходити процедури державного ліцензування, тобто процедури, що відрізняються від реєстрації звичайного підприємця або реєстрації в податкових органах;

16) медіа повинні мати справедливий та рівний доступ до каналів дистрибуції: технічна інфраструктура (наприклад, радіочастоти, кабельний зв'язок, сателіти); комерційні канали дистрибуції (розповсюджувачі газет, поштові або інші служби доставки);

17) держава не повинна обмежувати доступ до іноземних друкованих чи електронних ЗМІ, зокрема Інтернету;

18) власність ЗМІ й економічні впливи на ЗМІ мають бути прозорими. Слід дотримуватися норм законодавства проти медіамонополій та доміантних позицій на ринку серед ЗМІ. Крім того, слід вдаватися до конкретних позитивних кроків для пропагування плюралізму в ЗМІ;

19) якщо ЗМІ отримують прямі або непрямі субсидії, держава має ставитися до таких ЗМІ справедливо й нейтрально;

20) суспільні мовники мають бути захищеними від політичного втручання в щоденній адміністративній та редакційній роботі. Управлінські посади найвищого рівня не слід надавати особам з очевидною партійною заангажованістю;

21) суспільні мовники мають встановлювати внутрішні етичні кодекси журналістської професії та редакційної незалежності від сторін політичного процесу;

22) приватні ЗМІ не можуть бути керованими чи утримуваними державними компаніями або компаніями, які контролює держава;

23) члени уряду не повинні займатися професійною медійною діяльністю в період перебування на посаді;

24) уряд, парламент і суди мають надавати для ЗМІ справедливий та рівноправний доступ;

25) має бути створено систему саморегуляції ЗМІ з правом на відповідь і спростування або добровільне вибачення з боку журналістів. Медіа повинні створювати власні органи саморегуляції, такі як комісії з урегулювання скарг або інститути омбудсмена, і рішення таких структур мають виконуватися. Ці засоби повинні бути офіційно визнані судами як легітимні;

26) журналісти мають розробити власні професійні етичні кодекси, що будуть реально діяти. Вони повинні оприлюднювати своїм глядачам і слухачам будь-які політичні чи фінансові інтереси, а також інформувати про будь-яку співпрацю з державними структурами, як-от залучення військової журналістики;

27) законодавчі органи держави (національні парламенти) мають надавати періодичні звіти про стан свободи засобів масової інформації у своїх країнах на підставі зазначеного вище переліку принципів і спільно обговорювати їх на європейському рівні ("Rezoliutsiia Parlamentskoj Asamblei", 2008).

Декларація Комітету міністрів Ради Європи «Щодо захисту та сприяння розслідувальній журналістиці», ухвалена 26 вересня 2007 року, поглиблює таке регулювання та закликає держави захищати й сприяти розслідувальній журналістиці, ураховуючи ст. 10 Європейської конвенції з прав людини, відповідну судову практику Європейського суду з прав людини й інші стандарти Ради Європи, і в цьому контексті: уживати, де це необхідно, належні заходи, призначені забезпечувати особисту безпеку фахівців у сфері медіа, насамперед тих, хто займається розслідувальною журналістикою, і швидко розслідувати всі випадки насильства та залякування журналістів; забезпечувати свободу пересування фахівців у сфері медіа та їх доступ до інформації відповідно до стандартів Ради Європи, сприяти критичному

та ретельному висвітленню на службі демократії; забезпечувати права журналістів на захист джерел інформації відповідно до стандартів Ради Європи; забезпечувати, щоб позбавлення волі, неспівмірні фінансові санкції, заборона займатися професійною журналістською діяльністю, вилучення професійного матеріалу й обшук приміщень не використовували для залякування фахівців у сфері медіа, зокрема журналістів-розслідувачів; включити в національне законодавство, де це необхідно, нещодавню практику Європейського суду з прав людини щодо інтерпретування ст. 10 Європейської конвенції з прав людини, розширивши її захист на свободу не лише публікації, а й журналістського дослідження – важливої попередньої стадії, яка має вагоме значення для розслідувальної журналістики ("Deklaratsiia Komitetu ministriv", 2007).

Декларація Комітету міністрів Ради Європи «Про захист журналістики та безпеку журналістів та інших медіаучасників», ухвалена 30 квітня 2014 року:

– попереджає держави – члени щодо збільшення кількості повідомлень про напади на журналістів та інших медіаучасників у декількох частинах Європи, зокрема йдеться про конкретні небезпеки, що загрожують журналістам. Це створює атаки на право на свободу слова, дотримання поглядів, отримання й поширення інформації та ідей, а також інших основоположних прав, що забезпечує Європейська конвенція з прав людини;

– вирішує сприяти розвитку інтернет-платформи, створеній на підставі інформації, отриманої від зацікавлених організацій, що працюють у сфері свободи медіа, з метою реєстрації та оприлюднення інформації про можливі порушення прав, які гарантовані ст. 10 Європейської конвенції з прав людини;

– наполегливо закликає держави – члени виконувати свої позитивні зобов'язання щодо захисту журналістів та інших медіаучасників від нападів і припинити безкарність відповідно до вимог Європейської конвенції з прав людини й у контексті прецедентного права Європейського суду з прав людини; закликає держави-члени до перегляду принаймні раз на два роки відповідності національного законодавства та практик, пов'язаних із цими зобов'язаннями ("Deklaratsiia Komitetu ministriv", 2014). І це не весь комплекс дій, спрямованих на попередження та протидію безкарності злочинної діяльності стосовно журналістів та інших медіаучасників.

Декларація «Про захист журналістів в умовах конфліктів і тиску», прийнята Комітетом міністрів Ради Європи 3 травня 1996 року, регламентує, що Комітет міністрів Ради Європи засуджує збільшення кількості вбивств, зникнень та інших атак на журналістів і вважає їх атаками

на вільну та безперешкодну журналістську діяльність. Також Комітет міністрів Ради Європи звертається до всіх держав, зокрема держав – членів Ради Європи, з проханням визнати право окремих осіб та громадськості на інформацію про всі питання, що становлять суспільний інтерес, і бути здатними оцінити дії державних органів влади й інших сторін, які причетні до особливо важливих ситуацій конфліктів і тиску. Комітет міністрів Ради Європи засвідчує, що всі журналісти, які працюють в умовах конфліктів і тиску, мають право на повноцінний захист, передбачений чинним міжнародним гуманітарним правом, Європейською конвенцією з прав людини й іншими міжнародними документами з прав людини ("Rekomendatsiia Komitetu ministriv", 1996).

Наукова новизна

Нині поширеною стає тенденція щодо обмеження свободи слова, перешкоджання вільному пересуванню журналістів, заборони на доступ до інформації. Тому збільшується кількість пропозицій стосовно вдосконалення професійної

діяльності журналістів, висвітлення інформації, що становить суспільний інтерес; некоректно закріплених на законодавчому рівні норм, які обмежують професійну діяльність журналіста й інших медіаучасників.

Висновки

Тиск на професійну діяльність журналістів та інших медіаучасників актуалізує необхідність докладення серйозних зусиль з боку міжнародної спільноти для закріплення гарантій їхньої роботи. З-поміж основних напрямів міжнародного регулювання окресленої діяльності слід виокремити такі: захист і сприяння розслідувальній журналістиці; захист журналістики, безпека журналістів та інших медіаучасників; захист журналістів в умовах конфліктів і тиску. Тому, дотримуючись зазначених напрямів запобігання та протидії порушенням прав і свобод журналістів, права вільного вираження думки та свободи слова, суспільство й міжнародна спільнота можуть досягти результатів у належному забезпеченні професійної діяльності журналістів.

REFERENCES

- Deklaratsiia Komitetu ministriv "Shchodo zakhystu ta spriannia rozsliduvannii zhurnalistytsi": vid 26 veres. 2007 r. [Declaration of the Committee of Ministers "On the protection and promotion of investigative journalism" from September 26, 2007]. (n.d.). [www.coe.int](https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view). Retrieved from https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view [in Ukrainian].
- Deklaratsiia Komitetu ministriv Rady Yevropy "Pro zakhyst zhurnalistyky ta bezpeku zhurnalistiv ta inshykh media uchasnykiv": vid 30 kvit. 2014 r. [Declaration by the Committee of Ministers of the Council of Europe "On the protection of journalism and the safety of journalists and other media participants" from April 30, 2014]. (n.d.). [www.coe.int](https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view). Retrieved from https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view [in Russian].
- Deklaratsiia Komiteta ministriv o zashchite zhurnalistyky i bezopasnosti zhurnalistov i drugih predstaviteley sredstv massovoy informatsii (priniata Komitetom ministrov 30 apr. 2014 g. na 1198-m zasedanii zamestiteley ministrov) [Committee of Ministers Declaration on the Protection of Journalism and the Safety of Journalists and Other Media Representatives (adopted by the Committee of Ministers from April 30, 2014 at the 1198th meeting of deputy ministers). (n.d.). [www.coe.int](https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view). Retrieved from https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of-101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view [in Russian].
- Heinz, Bonfadelli, Guido, Keel, Mirko, Marr, & Vinzenz Wyss. (2011). Journalists in Switzerland: structures and attitudes. *Journal of the Swiss Association of Communication and Media Research*, 11(2). Retrieved from https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/7705/4/2011_Keel_Wyss_Journalists_in_Switzerland_fulltext.pdf. doi: <https://doi.org/10.21256/zhaw-4265>.
- Ingy S., Al-Sayed. (2015). *Framing of the 2006 Lebanon War in the Egyptian Press*. Freien Universität Berlin. Retrieved from https://refubium.fu-berlin.de/bitstream/handle/fub188/13830/Dissertation_Al-Sayed.pdf?sequence=1&isAllowed=y. doi: <https://doi.org/10.17169/refubium-18028>.
- Konventsiiia pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod: vid 4 lystop. 1950 r. [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms from November 4, 1950]. (n.d.). zakon.rada.gov.ua. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 [in Ukrainian].
- Rekomendatsii Komitetu ministriv Rady Yevropy "Pro zakhyst svobody vyrazhennia pohliadiv ta informatsii v kryzovi chasy": vid 26 veres. 2007 r. [Recommendations of the Committee of Ministers of the Council of Europe "On protecting freedom of expression and information in times of crisis" from September 26, 2007]. (n.d.). rm.coe.int. Retrieved from <https://rm.coe.int/extracts-of-cddh-documents-concerning-cddh-exp/16807344f2> [in Ukrainian].

- Rekomendatsiia CM/Rec (2016)4 Komitetu ministriv Rady Yevropy "Shchodo zakhystu zhurnalistyky i bezpeky zhurnalistiv ta inshykh pratsivnykiv ZMI": vid 13 kvit. 2016 r. [Recommendation CM / Rec (2016)4 of the Committee of Ministers of the Council of Europe "On the protection of journalism and the safety of journalists and other media professionals" from April 13, 2016]. (n.d.). *mvs.gov.ua*. Retrieved from https://mvs.gov.ua/ua/pages/Rekomendaciya_CM_Rec_20164_1_Komitetu_ministriv_derzhav_chleniv_stosov_no_zahistu_zhurnalistiki_i_bezpeki_zhurnalistiv_ta_inshih_media_uchasnikiv.htm [in Ukrainian].
- Rekomendatsiia Komitetu ministriv Rady Yevropy "Pro zakhyst zhurnalistiv v umovakh konfliktiv i tysku": vid 3 trav. 1996 r. No. R(96)4 [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe "On the protection of journalists in the face of conflict and pressure" from May 3, 1996 No. R(96)4]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_734 [in Ukrainian].
- Rekomendatsiia Komitetu Ministriv Rady Yevropy No. R(2000)7 "Pro pravo zhurnalistiv ne rozkryvaty svoi dzherela informatsii" [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe No. R(2000)7 "On the right of journalists not to disclose their sources of information"]. (n.d.). *cedem.org.ua*. Retrieved from <https://cedem.org.ua/library/rekomendatsiya-r-2000-7-pro-pravo-zhurnalistiv-ne-rozkryvaty-svoyi-dzherela-informatsiyi> [in Ukrainian].
- Rekomendatsiia Komitetu Ministriv Rady Yevropy No. R(2000)7 "Pro pravo zhurnalistiv ne rozkryvaty svoi dzherela informatsii" [Recommendation of the Committee of Ministers of the Council of Europe No. R (2000)7 "On the right of journalists not to disclose their sources of information"]. (n.d.). *cedem.org.ua*. Retrieved from <https://cedem.org.ua/library/rekomendatsiya-r-2000-7-pro-pravo-zhurnalistiv-ne-rozkryvaty-svoyi-dzherela-informatsiyi> [in Ukrainian].
- Rekomendatsiia Parlamentskoi asamblei Rady Yevropy "ZMI i teroryzm": vid 20 lyp. 2005 r. No. 1706(2005) [Recommendation of the Council of Europe Parliamentary Assembly "Media and Terrorism" from July 20, 2005, No. 1706(2005)]. (n.d.). *assembly.coe.int*. Retrieved from <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17343&lang=en> [in Ukrainian].
- Rezoliutsiia Parlamentskoi asamblei Rady Yevropy "Svoboda presy i umovy roboty zhurnalistiv u zonakh konfliktiv": vid 28 kvit. 2005 r. No. 1438(2005) [Resolution of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe "Freedom of the press and working conditions for journalists in conflict zones" from April 28, 2005, No. 1438(2005)]. (n.d.). *assembly.coe.int*. Retrieved from <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17326&lang=en> [in Ukrainian].
- Rezoliutsiia Parlamentskoi Asamblei Rady Yevropy "Svoboda vyrazhennia pohliadiv ta perekonan i funktsionuvannia parlamentskoi demokratii v Ukraini": vid 25 sich. 2001 r. No. 1239(2001) [Resolution of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe "Freedom of expression and belief and the functioning of parliamentary democracy in Ukraine" from January 25, 2001, No. 1239(2001)]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_601 [in Ukrainian].
- Rezoliutsiia Parlamentskoi Asamblei Rady Yevropy No. 1636(2008) "Pokaznyky demokratii v media" [Council of Europe Parliamentary Assembly resolution 1636 (2008) "Indicators of democracy in the media"]. (n.d.). *cedem.org.ua*. Retrieved from <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1636-2008-pokaznyky-demokratyi-v-media> [in Ukrainian].
- Rezoliutsiia Parlamentskoi Asamblei Rady Yevropy No. 2035(2015) "Zakhyst bezpeky zhurnalistiv ta svoboda media v Yevropi" : [Council of Europe Parliamentary Assembly resolution "Protecting journalists' security and freedom of the media in Europe" No. 2035(2015)]. (n.d.). *rm.coe.int*. Retrieved from <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806b5970> [in Ukrainian].
- Spurk, C. *Measuring quality in journalism: how and what for?* Retrieved from https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/18885/3/2019_Spurk_Measuring%20quality%20in%20journalism_Entrepreneurial%20Journalism%20in%20Africa.pdf. doi: <https://doi.org/10.21256/zhaw-18885>.
- Zahalna deklaratsiia prav liudyny: vid 10 hrud. 1948 r. [Universal Declaration of Human Rights from December 10, 1948]. (n.d.). *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 [in Ukrainian].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Щодо захисту та сприяння розслідувальній журналістиці : декларація Комітету міністрів від 26 верес. 2007 р. URL: https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of_101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view.
- Про захист журналістики та безпеку журналістів та інших медіаучасників : декларація Комітету міністрів Ради Європи від 30 квіт. 2014 р. URL: https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of_101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view.
- Декларация Комитета министров о защите журналистики и безопасности журналистов и других представителей средств массовой информации (принята Комитетом министров 30 апр. 2014 г. на 1198-м заседании заместителей министров). URL: https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/committee-of-ministers-adopted-texts/-/asset_publisher/C10Tb8ZfKDoJ/content/declaration-of-the-committee-of-ministers-on-the-protection-of-journalism-and-safety-of-journalists-and-other-media-actors-adopted-by-the-committee-of_101_INSTANCE_C10Tb8ZfKDoJ_viewMode=view.

- Heinz Bonfadelli, Guido Keel, Mirko Marr, Vinzenz Wyss. Journalists in Switzerland: structures and attitudes. *Journal of the Swiss Association of Communication and Media Research*. 2011. Vol. 11. No. 2. URL: https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/7705/4/2011_Keel_Wyss_Journalists_in_Switzerland_fulltext.pdf. doi: <https://doi.org/10.21256/zhaw-4265>.
- Ingy S. Al-Sayed. Framing of the 2006 Lebanon War in the Egyptian Press. Freien Universität Berlin, 2015. URL: https://refubium.fu-berlin.de/bitstream/handle/fub188/13830/Dissertation_Al-Sayed.pdf?sequence=1&isAllowed=y. doi: <https://doi.org/10.17169/refubium-18028>.
- Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : міжнар. док від 4 листоп. 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
- Про захист свободи вираження поглядів та інформації в кризові часи : рекомендації Комітету міністрів Ради Європи від 26 верес. 2007 р. URL: <https://rm.coe.int/extracts-of-cddh-documents-concerning-cddh-exp/16807344f2>.
- Щодо захисту журналістики й безпеки журналістів та інших працівників ЗМІ : рекомендація CM/Rec (2016) 4 Комітету міністрів Ради Європи від 13 квіт. 2016 р. URL: https://mvs.gov.ua/ua/pages/Rekomendaciya_CM_Rec_20164_1_Komitetu_ministriv_derzhav_chleniv_stosovno_zahistu_zhurnalistiki_i_bezpeki_zhurnalistiv_ta_inshih_media_uchasnikiv.htm.
- Про захист журналістів в умовах конфліктів і тиску : рекомендація Комітету міністрів Ради Європи від 3 трав. 1996 р. № R(96)4. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_734.
- Про право журналістів не розкривати свої джерела інформації : рекомендація Комітету Міністрів Ради Європи № R (2000) 7. URL: <https://cedem.org.ua/library/rekomendatsiya-r-2000-7-pro-pravo-zhurnalistiv-ne-rozkryvaty-svoyi-dzherela-informatsiyi>.
- ЗМІ і тероризм : рекомендація Парламентської асамблеї Ради Європи від 20 лип. 2005 р. № 1706 (2005). URL: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17343&lang=en>.
- Свобода преси і умови роботи журналістів у зонах конфліктів : резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи від 28 квіт. 2005 р. № 1438 (2005). URL: <https://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=17326&lang=en>.
- Свобода вираження поглядів та переконань і функціонування парламентської демократії в Україні: резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи від 25 січ. 2001 р. № 1239 (2001). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_601.
- Показники демократії в медіа : резолюція Парламентської Асамблеї Ради Європи № 1636 (2008). URL: <https://cedem.org.ua/library/rezolyutsiya-1636-2008-pokaznyky-demokratiyi-v-media>.
- Захист безпеки журналістів та свобода медіа в Європі : резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи № 2035 (2015). URL: <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016806b5970>.
- Spurk C. Measuring quality in journalism: how and what for? URL: https://digitalcollection.zhaw.ch/bitstream/11475/18885/3/2019_Spurk_Measuring%20quality%20in%20journalism_Entrepreneurial%20Journalism%20in%20Africa.pdf. doi: <https://doi.org/10.21256/zhaw-18885>.
- Загальна декларація прав людини : міжнар. док від 10 груд. 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

Стаття надійшла до редколегії 22.12.2019

Dovhan O. – Postgraduate Student of the Department of Constitutional Law and Human Rights of the National Academy of Internal Affairs, Kyiv, Ukraine
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8121-7978>

International Legal Regulation of the Right to Freedom of Opinion in Journalists Professional Activities

The **purpose** of the article is to determine the scope of normative acts of international direction that regulate the professional activity of journalists; analysis of international legislation on the regulation of journalists' professional activity, determination of priority directions of international regulation of professional activity of journalists and other media participants. The **methodological toolkit** consists of general scientific and special scientific research methods, which are selected according to the purpose and task, object and subject of research. The methodological basis of the article is the general dialectical method of scientific knowledge of legal phenomena, namely, the regulation of the professional activity of journalists in accordance with international law. General scientific methods: historical, synthesis and analysis. Special methods of research are: comparative legal method and method of system analysis. The **scientific novelty** of the publication is that today there is an increasing tendency to restrict freedom of expression, impede the free movement of journalists, and ban access to information. There is a large number of calls for statements made against the professional work of a journalist for coverage of information of public interest; the norms which restrict the professional activity of the journalist and other media participants are incorrectly fixed at the legislative level. **Conclusions.** Analyzing international law, we can identify the most important areas of international regulation of journalists' professional activities, namely: protection and promotion of investigative journalism; protection of journalism and the safety of journalists and other media participants; protection of journalists under the conditions of conflict and pressure.

Keywords: international regulation; professional activity of journalists; freedom of expression; free expression of opinion.